

Linn nagu kihiline tort

Arvamusi, kas kõrghooned sobivad Tallinna kesklinna või mitte, on seinast sein. Kui neid kuulama hakkad, siis tundub, nagu oleks kõigil õigus. Nii neil, kes ütlevad, et vana ja väärikas hansalinn, kus on säilinud keskaegne linnasüda, ei vaja sinna vahe- tesse lähedusse pilvelõhkujaid, kui ka neil, kes väidavad, et igasuguste piirangute seadmine on saatanast ja viib meid tagasi autoritaarse riigivõimu aega.

Arhitekt Vilen Künnapu on veendunud, et Tallinn pole mingi eriline linn ja siin ei peaks ka kehtima mingid erilised nõuded ehitiste kõrguse osas. Tehtagu aga pealegi pilvelõhkujaid, ainult et nad peavad sobima ümbritsevaga ja olema arhitektuuriliselt väärtuslikud. Tallinn eristub naaberpealinnadest, sest ei Helsingi ega Stockholmi linnasüda ei näe sellist manhattanlikku vaadet, nagu on meil. Kuigi neil linnadel oleks olnud palju rohkem võimalusi uhkeid torne püsti panna kui meil siin vaesel ja paesal rannal, kust igasugused tuuled risti-rästi üle käinud.

Samas ehk ongi selles ka Tallinna võlu. Siin kohtub vana ja väärikas uhkeimate uue aja leitud ja inseneriteaduse imedega. Tallinnas on alles kõik see, mida kunagistel jõukamatel linnadel enam pole – uhke vanalinn ja omapä- rased puistasumid selle üm- ber. Keegi pole neid maha lõhknud ega nende ase- mele laiu sirgeid bulvareid ehitatud. Samas leidub vanade asumite kõrval ai- na uuemaid ja moodsa- maid. Kuigi kunstiajaloo- lane Jüri Kuuskemaa ise klaastornide püstitamist kesklin- na ei toeta, on ta ometi öelnud, et Tallinn on justkui mit- mekihiline pirukas või tort. Siin on alles kogu linna aja- lugu – erinevad majad ja kvartalid esindavad eri ajastuid. Tallinn on justkui pidevalt täieneva kollektsiooniga ajas- tute muuseum. Aga elav muuseum, mitte tardunud ja tol- mune.

Ehk paneks moodsad tornid elektrit tootma?

Üha süvenevas energiapuuduses võiks moodsad majad panna neile enestele ja ka teistele elektrit tootma. Linn näitab siin eeskujut, püstitades oma asutuste uute või kordatehtavate hoonete katustele päikesepaneele. Moodsatel pilvelõhkujatel on palju päike- se käes kuumenevat klaas- pinda. Ehk oleks võimalik need ühendada moodsa tehnoloogiaga, et päik- seliste ilmadega elektrit toota? Uute torn- majade tuulistel katustel võiks aga asu- da väikesed tuulegene- raatorid, ning miks mitte ka katuseaiad.

Ivo Karlep, toimetaja

Aita vanalinna kaitsekorda koostada!

Milline võiks olla vanalinna tu- levik, nii et rahul oleksid elanik- kud, äride omanikud ja turistid, kuid samas säiliks vanalinna ai- nulaadsus? Täna, 14. veebruaril algusega kell 17 saab iga huvil- ne raekojas arutleda vanalinna muinsuskaitseala kaitsekorra üle.

Muinsuskaitseamet on algata- nud vanalinna muinsuskaitseala kaitsekorra koostamise, et tuua paremini esile ala eripära ja pärand- dipotentsiaali piirkonna arenguks. Kaitsekorra koostamiseks on moodustatud töörühm, kuhu kuu- luvad muinsuskaitseameti ja linna- planeerimise ameti esindajad ja sõltumatud pärandiekspertid.

Kõiki huvilisi oodatakse oma sei- sukohta avaldama kaasamiskoo- s- olekutele. Esimene koosolek toi- mub 14. veebruaril kl 17 raekojas, osaleda saab ka veebi vahendusel ning vaadata ülekanne muinsus- kaitseameti Facebooki lehel. Kohapeal osalemiseks on vajalik eel- registreerimine <https://www.muinsuskaitseamet.ee/registree- rumine>. Esitada tuleb vaktsiini- pass või Covid-19 läbipõdemist kinnitav tõend ning isikut tõendav dokument, ka palutakse kanda maski. Teine kaasamiskoo-solek toimub aasta teises pooles. Lähem info www.muinsuskaitse- amet.ee/tallinnakaitsekord, lisainfo Talk.Triin@gmail.com

Kõrged energiahinnad ei lase enam palku tõsta

Eesti Panga hinnangul on nii toi- du kui ka energia hinnad kasva- nud meil kiiremini kui euroalal keskmiselt. Statistikaameti tea- tel tõusid Eesti tarbijahinnad jaanuaris aasta võrdluses 11,3%. Euroala riikide keskmine hinna- kasv ulatus samal ajal hinnanguliselt 5,1%-ni. Toi- duained kallinesid jaanua- ris 8%. Tõus- nud on kogu toidu- korvi hind, kuid enim piima- ja te- raviljatoodete ning kohvi oma. Sa- mas oli euroala keskmine toiduainete hinnakasv vaid 3,6%. Põhjuseks ikkagi seesa- ma, väga palju räägitud asjaolu, et meil energiaturg ei toimi, sest ei ole piisavalt ühendusi. Kaabel Soome lahe põhjas laseb läbi kaks korda rohkem, kui on Eesti

tarbimine, kuid ei kata ära kõiki kolme Baltimaad, sest ka Läti ja Leedu tahavad Skandinaaviast odavamalt elektrit. Nii tekibki «paisu efekt», kus meist märga- taval kõrgema elatustasemega Soomes-Rootsis on elekter va- hel kordades odavam kui meil. Seni pole poliit- tikud võtnud paraku kaa- lumisele võima- lust, et järgida meiega samal börsil osaleva Norra eeskujut: seada hinna- nalagi 70 euro peale MWh kohta. Eesti Pank ennu- s- tab, et selle aasta esimesel poolel ületab hinnatõus palga- kasvu, mis omakorda kahandab ostujõudu ja piirab tarbimise kasvu. Otse öeldes: energiaku- lude kasvu tõttu pole enam või- malik palka tõsta.

Vanalinna uus kaitsekord hakkab kirgi kütma

Kui varem kaitsti vanalinna muinsusi määruse alusel, siis nüüd töötatakse riiklikult välja uus kaitsekord. Vanalinn on tea- tavasti kaitse alla võetud 1966 ning alates 1997. aastast kuulub see ka UNESCO maailmapäran- di nimekirja. Üks küsimus, millele kaitsekord peaks muuhulgas vastuse andma, on, et kui suures osas võiks taastada sõjaajal hoonemahte. Alati ei pruugi see hea olla – nii ei pälviks ilmselt linlastelt heakskiitu ei Harju tä- nava ääres haljasala taashoo- nestamine ega ka vaekoja taas- tamine Raekoja platsil. Suured küsimärgid ripuvad ka bastio- nivööndi kohal – kas, mida ja ku-

hu võib sinna rajada. Tõenäoli- selt jagatakse vanalinna hooned edaspidi kahte kaitsekategoo- riasse: A ja B. See leevendaks paljude muinsuse mõttes vähem tähtsate hoonete puhul näiteks siseruumide ümberehitamise nõudeid, mida praeguseeni tuleb viimseini kooskõlastada. Arves- tades, kui paljusid huve, sealhul- gas muidugi ärilisi, hakkab uus kaitsekord puudutama, kujuneb sellest üsna suur kirgede taller- maa. Paljudele on vanalinn kodu, paljudele ettevõtluspaik. Igal ju- hul kavatakse 14. veebruaril kl 17 kuulata Raekoja selle koh- ta vanalinnaste endi arvamusi.

Kes võidavad, kes kaotavad uuest liikumisõpetusest?

Haridusministeerium kaalub uuest õppeaastast kehalise kasvatuse asendamist liikumis- õpetusega. Kui senine kehaline õpe rajanes spordil, peamiselt kergejõustikualadel, siis liiku- misõpetuses õpetatakse näi- teks reketimänge või jalgrattasõitu. Tule- mustel pole täht- sust, hinnatakse seda, kas õpila- ne on omanda- nud mõne liiku- misega seotud oskuse. Kindlasti võib uuel lähene- misel leida pluss- e – lastele tekitatakse vä- hem stressi. Teisalt on siiski saavutusspordi sugemetel, na- gu need koolides olnud seni ke- halise tundides, väga palju posi- tiivseid külgi. Kaudselt aimub siin muidugi allaandmist kommi- krõpsu ja joogitõustuse survele.

Kui ülekaalulisi lapsi oli Eestis veel paarikümne aasta eest 6-7%, siis nüüd juba pea kolmandik. Neid ehk ongi võimalik panna mingil kombel reketit liigutama või jalgrattaga sõitma, aga kerge- jõustikualadega läheb juba vä- ga keeruli- seks. Nõn- da tundub kehalise õppe re- form sund- käiguna. Füüsiliselt aktiivsed ja spordisoodumu- sega lapsed sellest kahtlemata kaotavad. Võib küll öelda, et pange lapsed eraldi trenni, aga see on taas üks lisa- väljaminek praegusel keerulisel ajal.

Rotitõrjused ausse: kanalisat- sioonis varitseb koroon

Paljudes maailma väljaannetes kirjutatakse, et New Yorgis levib koroonarottide kaudu. Kahtlus- tatakse, et rotid on koguni teki- tanud uue viiruse tüve. Tsiteeri- takse Missouri ülikooli viro- loogi Marc C. Johnsoni, kelle järgi on uue tüvega nakatunud patsienti- de puhul leitud vii- rusele tunnu- seid, mis viitavad, et nn vii- ruseoomeel võib olla pist- mist rottidega. Kogu see viiruse ringmäng rottide ja in- imeste vahel on ilmselt omako- rda seotud reoveega, kust rotid on viiruse hankinud. Lisaks levi-

tavad rotid viirust omavahel, sest elavad karjadena. Soome MTV teatas, et teadlased on katsetanud mutatsioone hiirte ja rottide peal ning seal selgus, et see nakatas neid paremi- ni kui algne koroo- naviirus. Märki- misväärtus on see, et mida tüvi edasi, seda paremi- ni üldse loomad nakatu- vad. Nõn- da oman- dab rotitõrje linnades vara- semast märksa suurema tähtsuse, ning Helsingis suhtutakse ohtu juba täie tõsi dusega.

Tallinna pikim park ootab kavandeid

18. veebruarini saab esita- da ideekavandeid Tallinna strateegiakeskuse instal- latsioonikonkursile «Kohasumini», mille ees- märk on Putukaväila rikas- tamine loodustundliku linnaruumikunstiga.

Installatsioonikonkursile oodatakse kohaspetsiifiliste ja innovaatiliste keskkonna- ja kogukonnatundlike kunsti- või arhitektuuriobjektide ideekavandeid, mis rikastaks Putukaväila löike Paldiski maanteest Hiiumi.

Putukaväil on kavandatud pakkuma liikumisvõimalusi ja tegevust nii inimestele kui ka loomadele, sealhulgas putuka- tele, piki endist raudteeta- mi ja kõrgepingeliinide kori- dori. Ideekonkursil on ooda- tud osalema kunsti-, arhitek- tuuri- ja urbanistikavaldkon-

nas tegutsejad. Kavandite loo- misel tuleb lähtuda keskkon- nasäästlikkuse ja materjalide eluringi põhimõtetest. Võist-

lustöö peab olema teostatav ja mahtuma ette antud eelar- vesse, milleks on 20 000 eurot ühe installatsiooni kohta (sisal- dab ka auhinnafondi). Instal- latsioonid on kavas püstitada tänava kevadsuvel ning need jäävad üles vähemalt 2023. aasta lõpuni.

Võistlusala hõlmab Putuka- väila üheksast ruumiosast viit, sellesse jäävad Mustjõe, Ves- kimetsa, Väike-Õismäe, As- tangu ning Vana-Mustamäe ja Hiiumu ruumiosad. Ideekon- kursi materjalid leiab riigi- hangete registrist viitenumb- riga 243179. Lisainfo on kät- tesaadav Putukaväila veebile- hel <https://www.putukavail.ee/kohasumin>